

KLÍČOVÁ SDĚLENÍ

Investice do životního prostředí byly po roce 1990 významné jak z hlediska celkového objemu, tak i z hlediska podílu na hlavních makroekonomických ukazatelích. Celkově v letech 1990–2007 dosáhly podílu 4,2 % na celkových investicích a 1,2 % na HDP.

Většina investic byla realizována v oblasti ochrany ovzduší (42 %), ochrany vod (36 %) a nakládání s odpady (12 %).

Z hlediska finančních zdrojů vynakládaných na ochranu životního prostředí výrazně převažovaly vlastní zdroje investorů, jejichž podíl každoročně přesahoval 50 %.

V rámci veřejných zdrojů vynakládaných na ochranu životního prostředí byly vydávány největší objemy z místních rozpočtů (za posledních 10 let dosáhl jejich podíl 64 %), dále ze státního rozpočtu (25 %) a Státního fondu životního prostředí (11 %).

Vysoké investice a další výdaje do životního prostředí byly, vedle výrazného omezení ekologicky nepříznivých výroby, hlavním důvodem významného zlepšení životního prostředí v ČR.

ODKAZY A DALŠÍ INFORMACE

☉ Ministerstvo životního prostředí (MŽP) – <http://www.mzp.cz>

☉ CENIA, česká informační agentura životního prostředí – <http://www.cenia.cz>

☉ Český statistický úřad (ČSÚ) – <http://www.czso.cz>

☉ Ministerstvo financí (MF) – <http://www.mfcr.cz>

☉ Státní fond životního prostředí ČR (SFŽP) – <http://www.sfzp.cz>

On-line datové zdroje a publikace

- ☉ Portál veřejné správy ČR – <http://geoportal.cenia.cz>
- ☉ Informační systém statistiky a reportingu – <http://issar.cenia.cz>
- ☉ Zpráva o životním prostředí České republiky (MŽP, CENIA)
- ☉ Statistická ročenka životního prostředí České republiky (ČSÚ, MŽP, CENIA)

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

© 2008, CENIA, česká informační agentura životního prostředí

Grafický design: Daniela Řeháková

Tisk: Studio Press s.r.o.

Kontakt:

CENIA, česká informační agentura životního prostředí
Lítevská 8, 100 05 Praha 10
www.cenia.cz, info@cenia.cz, tel.: +420 267 225 340

Publikace vznikla za finanční podpory Státního fondu životního prostředí České republiky.

Vytištěno na papíře vyrobeném bez použití chloru.

Investice a výdaje

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Nepříznivý stav životního prostředí vyžadoval po roce 1989 přijetí zásadních opatření k jeho zlepšení. Pozitivní změny byly vyvolány politickým tlakem, který se odrazil zejména v nově přijímané legislativě. Ta stanovila poměrně přísné povinnosti pro znečišťovatele. Nové zákony vyžadovaly významné investice do životního prostředí a zajištění financí pro jejich pořízení a provoz, a to ze soukromých i veřejných zdrojů.

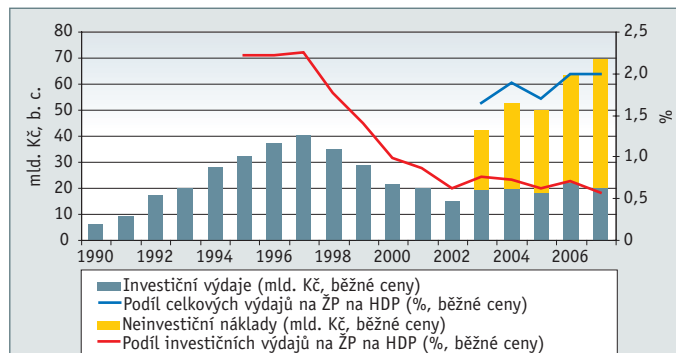
INVESTICE A NEINVESTIČNÍ NÁKLADY

Investiční výdaje (resp. hmotné či pořízené investice) tvoří společně s neinvestičními (provozními) náklady celkové výdaje na ochranu životního prostředí. Ty se v roce 2007 pohybovaly na úrovni téměř 2 % HDP, tj. na úrovni srovnatelné s ostatními zeměmi EU.

V období 1990–2007 investovala ČR do ochrany životního prostředí 411 mld. Kč. Největší objem investic na ochranu životního prostředí byl realizován v letech 1995–1998, kdy tyto investice tvořily až 8 % z celkových investic (ve srovnání s asi 1–3 % v zemích OECD).

Investiční výdaje a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí v ČR [mld. Kč, % HDP], 1990–2007

Zdroj: ČSÚ

Neinvestiční náklady se sledují až od roku 2003, proto je časová řada celkových výdajů dostupná až od tohoto roku. Podíl na HDP za roky 1990–1994 se neuvádí z důvodu korekce dat podle metodiky ESA 1995 provedené až od roku 1995.

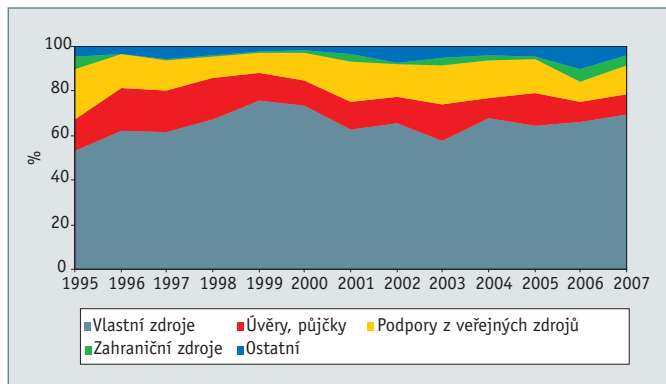
Nejvíce investic bylo v letech 1990–2007 vynaloženo v oblasti ochrany ovzduší (172 mld. Kč, tj. 42 %), a to zejména do roku 1999, kdy musely být splněny zákonem stanovené přísné emisní limity. Druhou nejvýznamnější oblastí je nakládání s odpadními vodami, resp. výstavba kanalizací a čištění odpadních vod (147 mld. Kč, tj. 36 %), a třetí je nakládání s odpady (49 mld. Kč, tj. 12 %). Výrazně menší investice pak byly realizovány v oblastech ochrana a sanace půdy (17 mld. Kč, tj. 4 %), ochrana krajiny a biodiverzity (11 mld. Kč, tj. 3 %) a omezování hluku a vibrací (10 mld. Kč, tj. 2 %).

Současný vývoj investičních výdajů na ochranu životního prostředí je spojen zejména s realizací investic financovaných v rámci operačních programů Evropské unie a dalšími požadavky legislativy především v oblasti ochrany vod, resp. nakládání s odpadními vodami.

Hlavním zdrojem financování investic k ochraně životního prostředí jsou vlastní zdroje investorů, které dlouhodobě dosahují cca 2/3, včetně úvěrů pak téměř 3/4 podílu.

Struktura investic na ochranu životního prostředí v ČR podle zdrojů financování [%], 1995–2007

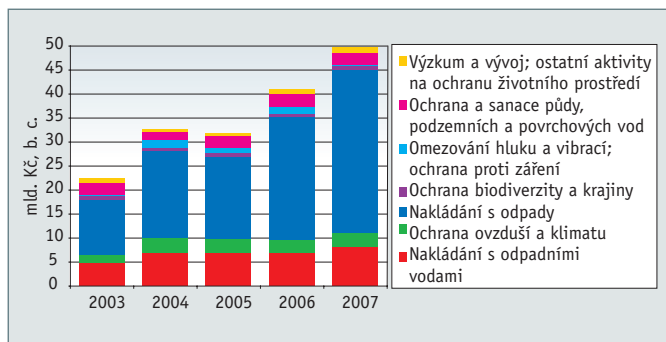
Zdroj: ČSÚ

V posledních pěti letech dochází k nárůstu celkových výdajů na ochranu životního prostředí, a to především v důsledku výraznějšího růstu neinvestičních nákladů, které dosahují již dvojnásobku výdajů investičních. Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí dosáhly v letech 2003–2007 částky 178 mld. Kč, když nejvíce těchto prostředků bylo vynaloženo na nakládání s odpady (106 mld. Kč, tj. téměř 56 %) a na nakládání s odpadními vodami (34 mld. Kč, tj. 19 %).

Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí v ČR podle zaměření [mld. Kč, běžné ceny], 2003–2007

Zdroj: ČSÚ

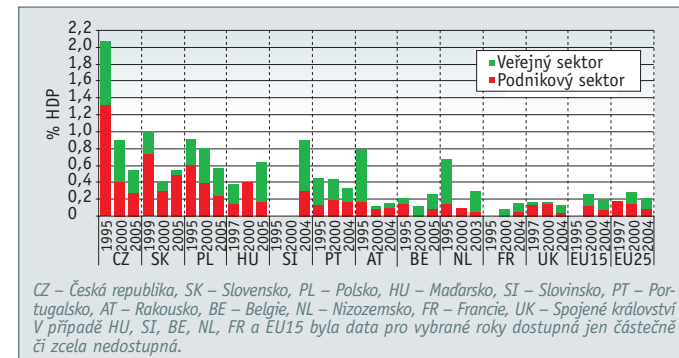

INVESTICE – MEZINÁRODNÍ SROVNÁNÍ

Pro mezinárodní srovnání je uveden podíl investičních výdajů na ochranu životního prostředí na HDP odděleně za veřejný i podnikový sektor. Z grafu vyplývá, že Česká republika spolu s dalšími postkomunistickými zeměmi vydává na ochranu životního prostředí výrazně více prostředků, než činily průměry EU. Tento fakt je dán zejména podstatně horším stavem životního prostředí, který bylo nutné řešit zvýšenými investicemi, a rovněž nutností splnit požadavky v souvislosti se vstupem do EU. Podíl výdajů soukromého sektoru na celkových investičních výdajích byl přítom v ČR vždy nadpoloviční a v roce 2007 činil 71 %.

Podíl investičních výdajů podnikového a veřejného sektoru na ochranu životního prostředí na HDP, mezinárodní srovnání [%], 1995, 2000, 2005 (resp. nejbližší dostupné roky)

Zdroj: EUROSTAT

CZ – Česká republika, SK – Slovensko, PL – Polsko, HU – Maďarsko, SI – Slovinsko, PT – Portugalsko, AT – Rakousko, BE – Belgie, NL – Nizozemsko, FR – Francie, UK – Spojené království. V případě HU, SI, BE, NL, FR a EU15 byla data pro vybrané roky dostupná jen částečně či zcela nedostupná.

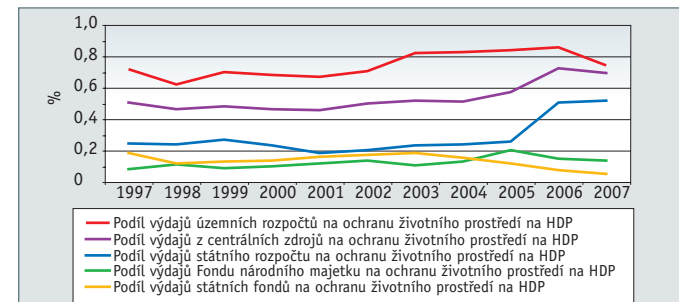
VEŘEJNÉ VÝDAJE

Veřejné výdaje na ochranu životního prostředí jsou tvořeny výdaji na ochranu životního prostředí z centrálních zdrojů a územních rozpočtů. Nejvýznamnějším centrálním veřejným zdrojem financování akcí k ochraně životního prostředí je státní rozpočet. Od roku 1997 tyto výdaje rostou a v roce 2007 dosáhly 18,2 mld. Kč, když nejvíce prostředků bylo vydáno především ve formě dotací. Dalšími veřejnými centrálními zdroji výdajů do oblasti životního prostředí byly Státní fond životního prostředí ČR a dnes již zrušený Fond národního majetku ČR (jeho zbylé prostředky nyní spravuje Ministerstvo financí).

Výdaje na ochranu životního prostředí z územních rozpočtů byly v roce 2007 ve výši 26,3 mld. Kč, z toho v oblasti ochrany vod 10,9 mld. Kč, v nakládání s odpady 8 mld. Kč a v ochraně biodiverzity a krajiny 6,9 mld. Kč. Celkový objem prostředků vynaložených z územních rozpočtů tak značně převyšuje objem prostředků poskytovaných státním rozpočtem a státními fondy.

Podíl veřejných výdajů na ochranu životního prostředí na HDP ČR [%], běžné ceny], 1997–2007

Zdroj: MF, ČSÚ

FNM ČR byl k 1. 1. 2006 zrušen. Jeho kompetence a prostředky vynakládané k odstranění starých ekologických škod nyní spravuje Ministerstvo financí. Výrazné zvýšení výdajů státního rozpočtu mezi roky 2005 a 2006 bylo způsobeno zapojením finančních prostředků z evropských fondů.